

CSENGŐ ÉNEKSZÓ

ZNEJÚCA PIESEŇ

STIRBER LAJOS

50 ÉVES A CSENGŐ ÉNEKSZÓ

„Önmagát becsüli meg minden nemzeték azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.”

(Sütő András)

A Csengő Énekszó a szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórusok – háromévenként Érsekújvárbán megrendezésre kerülő – országos seregszemléje, egyúttal versenye is. Meghirdetője és megrendezője a Csemadok Országos Tanácsa, valamint a Szlovákiai Magyar Zenebarátok Társasága, karöltve a Csemadok Érsekújvári Alapszervezetével, az érsekújvári Regionális Népművelési Központtal, valamint Érsekújvár városa támogatásával.

Belelapozva a seregszemle krónikájába felidézhetjük az eltelt fél évszázad legfontosabb eseményeit. Mindenekelőtt álljon itt azoknak a neve, akik a Csengő Énekszó megálmodói, elindítói voltak: Schleicher László, Szíjjártó Jenő, Ág Tibor, Viczay Pál, Janda Iván, Moyzes Imre, Tóth Sándor, Dunajszky

Géza, Hritz Júlia, Duka Zólyomi Emese, Kazán József.

Az **I. Csengő Énekszó** még nem versenyként, csupán bemutatkozó jelleggel 1971. június 21–22-én került megrendezésre a következő énekkarok és karnagyok részvételével:

Alapiskolás énekkarok: Csilizradvány – Jarábik Imre és Kebuszek Rudolf; Diószeg – Szabó Zoltán; Galánta – Balogh Csaba; Kassa – Homolya Éva; Komárom – Pálinkás Zsuzsa és Stirber Lajos; Köbölkút – Szabó Zoltán; Nagykapos – Kovács Aladár; Nagykér – Simek Viktor; Nagymegyér – Ág Tibor és Szeder Irma; Párkány – Lengyelfalussy Miklós és Steiner Mária;

Középisikolás kórusok: Pozsony – a Gimnázium Leánykara – Viczay Pál és Kulcsár Tibor; Ógyalla – a Gimnázium Leánykara – Bögi Béláné.

Kezdetben az alsó tagozatos énekkarok részére nem volt kategória és minősítés sem, azok meghívott vendégként szerepeltek.

A szlovákiai magyar kórusélet fejlődésére nagyon nagy hatással volt az 1964-ben megalakult Csehszlovákiai Magyar Tanítók Központi Énekkara (ma a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa). Vass Lajos, a tanítók kórusának magyarországi vendégkarnagya, Erkel-díjas zeneszerző, kórusmozgalmunk felpezsdítőinek egyike – és általában a zsűri elnöke – a IV. Csengő Énekszóval kapcsolatosan így írt az Új Szóban: „A meghívott 11 énekkart több mint 30 közül választotta ki a Népművelési Intézet és a Csemadok előzetes zsűrije”. Jarábik Imre, a dunaszerdahelyi Bartók Béla Vegyeskar karnagya *Jegyzetek az V. Csengő Énekszóról* c. írásában 55 nyilvántartott szlovákiai magyar gyermek- és ifjúsági kórust említ. 1989-et megelőzően a Csengő Énekszó országos fesztiválra való feljutás feltétele a járási és a kerületi fordulón való sikeres megmérettetés volt, nem (mint jelenleg) csak a nevezési díj befizetése. A nevezési díj bevezetésének kettős oka van: egyrészt az egyre kor-

látozottabb állami támogatás, másrészt gyermek- és ifjúsági kórusaink számának sajnálatos csökkenése. Tudjuk, ehhez az állapothoz nagyban hozzájárult a gyermekek számának fogyatkozása is iskoláinkban. Mindezek ellenére Kodály Zoltánnal valljuk – mert az évtizedek óta működő kórusaink az ékes bizonyíték rá –, a kórusalapításhoz ma sem kell más, mint az olyan énektanár, „...aki déli harangszókor nem dobja vissza a maltert a vakolóládába. Akinek lelki szükséglete az a kis munkatöbblet, amire hivatala nem kötelezi, de ami éppen a hivatalos munka ízét, lelkét, értelmét adja meg. Szerencsére vannak ilyenek is.” Az idézet 1929-ből, Kodály Zoltán *Gyermekkarok* c. tanulmányából való. Lássuk, hol tartunk most, hányan vannak azok, akik ma sem dobják vissza „a maltert a vakolóládába”!

A legutóbbi fesztivál, a XVII. Csengő Énekszó – 19 versenyző énekkar részvételével – 2019. május 9-én és 10-én valósult meg, hagyományosan Érsekújváriban.

I. kategória:

Érsekújvár – Czuczor Gergely AI Kicsinyek Kórusa (Pethes Emese)

Komárom – Jókai Mór AI és a VMK Kicsinyek Kórusa (Pfeiferlik Annamária); Marianum Egyházi Iskolaközpont Schola Mariana Kicsinyek Kórusa (Orsovics Yvette);

Párkány – Ady Endre AI Primulácska Gyermekkar (Hanza Rolanda)

II. kategória:

Felsőszeli – Széchenyi István AI és Óvoda Csalogány Gyermekkar (Lénárt Krisztina)

Galánta – Kodály Zoltán AI Gyermekkar (Balogh Csaba)

Ipolyág – Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola Magnificat Gyermekkar (Wollent Andrea)

Komárom – Eötvös Utcai AI Nagyok Kórusa (Polák Lúcia); Jókai Mór AI és a VMK Gyermekkar (Juhász Mónika); Marianum Egyházi Iskolaközpont Schola Mariana Nagyok Gyermekkar (Orsovics Yvette)

Párkány – Ady Endre AI Primula Énekkar (Hanza Rolanda)

Szenc – Szenczi Molnár Albert AI Gombocska Gyermekkar (Tóth Katalin)

Zselíz – Magyar Tanítási Nyelvű AI Franz Schubert Gyermekkar (Horváth Diana)

III. kategória:

Ipolyág – Fegyverneki Ferenc Közös Igazgatású Katolikus Iskola Ifjúsági Kamarakórusa (Wollent Andrea); Szondy

György Gimnázium Bartók Béla Ifjúsági Vegyeskara (Béres Gábor)

Komárom – Selye János Gimnázium Énekkara és Hangszeres Kamaragyűjtése (Stirber Lajos)

IV. kategória:

Alistál – Művészeti Alapiskola Gyermekkar (Oros Márta)

Muzsla – Papp Katalin Magán Művészeti Alapiskola Gyermekkar (Berek Aranka)

Nagymegyer – Janiga József Művészeti Alapiskola Gyermekkar (Orsovics Yvette)

A versenyző énekkarok teljesítményét (nemzetközileg elfogadott pontozás alapján) hazai és nagyrészt magyarországi zenei szaktekintélyekből összetevődő zsűri minősíti. Öröndöletes, hogy a magyarországi szakemberek – maguk is kiváló karnagyok, tanárok – részéről nagy elismerést tapasztalunk a Csengő Énekszó kapcsán, beleértve a kórusok felkészültségét, a szervezők odaadó munkáját, a rendezvény színvonalát. Kertész Attila, címzetes egyetemi docens, a Magyar Kodály Társaság elnöke, Liszt-díjas karnagy, a XVII. Csengő Énekszó bíráló bizottsága elnöke így értékelt: „Nagyszerű fesztivál, nagyon szép gálaműsor volt. A zsűri tagjai és a magam nevében nagyon köszönöm, hogy meghívtak bennünket erre a csodálatos fesztiválra, ahol az utánpótlás éneklését, muzsikálását hallhattuk. Nagyon-nagyon fontos, hogy az utánpótlás milyen minőséget képvisel, hogy biztos legyen a jövő a mi területünkön.”

Summa summarum, aki beleszerelmesedik abba a csodába, amit úgy hívnak, hogy kórusmuzsika, mi több: gyermek- vagy ifjúsági kórus, annak munkájában, életében a Csengő Énekszó nagyon nagy jelentőséggel bír. Gyermek- vagy ifjúsági kórust rendszeres gyakorlásra, folyamatos működésre bírni csak úgy lehet, ha minél több fellépést biztosítunk a számára. A Csengő Énekszó egyike a nagy lehetőségeknek: folyamatosan van mire készülni, a háromévenkénti megmérettetés a karvezető számára ösztönző kihívás, a kórus számára felbecsülhetetlen értékű motiváció. A nemes versengés „kondícióban” tartja a karvezetőt és a kórust egyaránt, emellett a nevelés leghatékonyabb formáinak egyike: tartást s módot ad egy bizonyos értékrend kialakulására, ösztönzőleg hat az egészséges csapat-szellemre, amely a siker elérésének elengedhetetlen feltétele.

Befejezésül, megszívlelésre „nagyjaink” néhány üzenete:

Kodály Zoltán:

„Akinek nem mindegy, mi lesz itt a zenében egy-két emberöltő múlva, nem mehet el közömbösen az iskola mellett, amikor énekel belőle. Mit mond ez az ének? Nagybárá ezt: »Nekünk így is jó! Kevés az idő, kevés a fizetés; az igazgató nem szereti a karéneket. Nekem semmi ambícióm, örülök, hogy élek ... Nem ez a szöveg, mégis ez szól ki belőle mindennél hangosabban.»

„...Minden gyermeknek joga, hogy az iskola kezébe adja azt a kis kulcsot, amellyel, ha ő is akarja, bejut a zene csodakertjébe, s azzal egész élete értékét megsokszorozza.”

„Meglehet, vannak, akik művészet nélkül is boldogok. Ignoti nulla cupido. Ne irigyeljük őket. Igyekezzünk a bennük elhervadt nemes szervet a fiatalság tömegeiben kifejleszteni.”

Ág Tibor:

„A kicsinyek kórusainak szükségességét már néhány évtizede hangoztatjuk. Jó lenne, ha minden iskolában lenne ilyen utánpótlást biztosító, többszólamú éneklést előkészítő együttes.”

Koncsol László:

„A szó: anyád, otthonod, nemzeted. A dallam a mindenség, s az emberiség. Ez együtt egyben az ének. Dalolj hát! (Bíztató)

Sütő András:

„Otthon, amidőn valamelyikünk hosszú útra indult, öregeink ezt kérdezték: Jól felöltöztél-e? Hát éneket viszel-e magaddal? Vagyis védelmet a sötétség, az úti veszedelmek ellen? Azt mondanám én is: ne hagyjátok cserben az éneket.”

Tisztelt kolléganők és kollégák, kedves gyerkőcök és ifjúság! Fogadjátok meg a jótanácsot! Ne hagyjátok cserben az éneket! Szívleljétek meg Kodály tanár úr üzenetét: „... akad itt elég: „Miket nem dall minden gyermek, Férfiak se mind ismernek, Ez inséges esztendőben E veszendő végidőben.” (Kalevala 3; 17. ének)

De éppen ez a cél! Hadd »dallja őket minden gyermek«, hogy mire felnő, másképp érezze magát magyarnak és embernek.”